

Views of Turkish Teacher Candidates About Nasreddin Hoca

Fulya TOPÇUOĞLU ÜNAL¹
Kevser ER²

Extended Abstract

Introduction

Nasreddin Hodja is one of the most important humor masters of Turkish literature and tradition. Nasreddin Hoca, who has won the love of the people with his sharp intelligence and ready response attitude, has been making people think and make him laugh thanks to these features. Nasreddin Hoca, who approached the problems he faced in social life with a humorous style, revealed the way of life of Anatolian people, the structure of thought and events. For this reason, researching the memory of Nasreddin Hodja means to investigate the humor of the Turkish people and the philosophy of the world of critical thought. Nasreddin Hodja is an important asset in terms of folk literature, combining the concepts of humor criticism and tolerance together with the name that comes to mind first in the anecdote.

Method

The purpose of this research is to determine the opinions of Turkish teacher candidates regarding Nasreddin Hodja. The research is a descriptive study in the screening model which is performed by using qualitative data collection techniques. The purpose of the screening research is usually to draw a picture of the existing situation related to the subject of the research (Büyükköztürk, et al., 2014). In this research, it was tried to be described as if the students had knowledge levels about Nasreddin Hodja. The data in the study were collected with interview questions. In order to collect data in the study, semi-structured interview form was developed and 17 students were applied from Turkish teacher candidates who are studying in a public school.

¹ Doç Dr., Dumlupınar Üniversitesi, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, E-Posta: fulya.topcuoglu.unal@dpu.edu.tr

² Arş.Gör., Dumlupınar Üniversitesi, Türkçe Eğitimi, E-Posta: kevser.er@dpu.edu.tr

Findings

In this part of the study, the findings and interpretations obtained as a result of the analysis of the data are given. The answers given by the students to the 5 questions asked in the semi-structured interview form were analyzed separately. The data in the study were collected with interview questions. In order to collect data in the study, semi-structured interview form was developed and 17 students from Turkish teacher candidates who were studying in a public school were applied.

"Sivrihisar, humor and short share" f (5) is in the second place when the answers given to the question "What is your mind about Nasreddin Hodja?" Are analyzed by content analysis and then "thinking with laughter" f (6) The third place is "ready answer and Konya" (4). In addition to these, it is also mentioned that f (2), which is equivalent to f (3), is used. The answers that are found more rarely are the intelligent, curly wise f (1). Irrelevant codes are "mysticism, the spirit of the nation, honor, justice, the look of Polyanna". When the findings are taken into consideration, it is seen that Nasreddin Hodja is the first name that comes to mind when an ancestor is mentioned, his focals and his charming nature and his focus on the place where Hodja lives.

Conclusion

As a result of this study, it is seen that Turkish teacher candidates gave the answers of "Nosreddin Hoca" as "jokes, laughing, thinking, Sivrihisar, humor, short share, ready answer, Konya" as the result of this study which is aimed to determine and examine opinions of Nasreddin Hoca teacher candidates. From these answers, we can say that Nasreddin Hodja is identified with the chiefs, that he can not think of his chapters separately, and that Nasreddin Hodja came to mind in the name of the anecdote.

According to the result of the research, the first sentence which comes to mind by the Turkish teacher candidates was determined as "Kazan Doğurdu, Ya Tutarsa, Parayı Veren Düdüğü Çalar, Ye Kürküm Ye, Kedi Ciğeri Yedi". In addition, participants were more familiar with and more instructive than joke types in their professional lives, so they indicated that they would use Nasreddin Hodja's gifts and that they would benefit most from the use of reading and listening skills.

Because of the contributions of our word, the introduction of Nasreddin Hodja to our future generations seems important in terms of the continuity of our language and the transfer of our cultural values. This transfer falls into the biggest task teachers. In this respect, it is very important in this point to determine the opinions of the students who are Turkish teachers, who are yet to be teachers, about our cultural values like Nasreddin Hoca and to correct their misinformation. Because one of our cultural values, Nasrettin Hodja depends on our teachers to be able to work effectively in Turkish lessons. Furthermore, Turkish lessons are seen as the most appropriate course to teach value education (Duran, 2012) and therefore, the opinions and knowledge of Turkish teachers about these values are of great importance.

Keywords: Nasreddin Hoca, Anecdote, Turkish Teacher Candidate

Türkçe Öğretmeni Adaylarının Nasreddin Hoca İle İlgili Görüşleri

Öz

Nasreddin Hoca, Türk edebiyatının ve geleneğinin en önemli mizah ustalarından biridir. Keskin zekâsı ve hazır cevap tavrı ile halkın sevgisini kazanan Nasreddin Hoca, bu özellikleri sayesinde insanları güldürürken düşündürmeyi başarmıştır. Toplumsal hayatta karşılaştığı problemlere mizahi bir üslup ile yaklaşan Nasreddin Hoca, fıkralarında Anadolu insanının yaşam tarzını, düşünce yapısını ve olaylara bakış açısını ortaya koymuştur. Bu nedenle Nasreddin Hoca belleğini araştırmak demek Türk halkının mizahını, eleştirel düşünce dünyasını dolayısıyla felsefesini araştırmak demektir. Nasreddin Hoca, fıkra türünde ilk akla gelen isim olmakla birlikte mizah eleştiri ve hoşgörü kavramlarını birlikte yoğurup dünyaya tanıtan, halk edebiyatı açısından önemli bir değerdir.

Bu araştırmanın amacı Türkçe öğretmeni adaylarının Nasreddin Hoca ile ilgili görüşlerinin belirlenmesidir. Araştırma nitel veri toplama tekniklerinden yararlanılarak gerçekleştirilen tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Çalışmadaki veriler görüşme soruları ile toplanmıştır. Çalışmada veri toplamak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiş ve bir devlet okulunda öğrenim gören Türkçe öğretmeni adaylarından 17 öğrenciye uygulanmıştır. Araştırmanın sonucuna göre Türkçe öğretmeni

adayları tarafından öncelikle akla gelen fıkralar “Kazan Doğurdu, Ya Tutarsa, Parayı Veren Düdüğü Çalar, Ye Kürküm Ye, Kedi Ciğeri Yedi” olarak tespit edilmiştir. Ayrıca katılımcılar meslek hayatlarında fıkra türlerinden daha tanınır ve ders verici nitelikte olduğu için Nasreddin Hoca fıkralarını kullanacaklarını ve bu fıkralardan en çok okuma ve dinleme becerilerinin geliştirilmesinde faydalanacaklarını belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Nasreddin Hoca, Fıkra, Türkçe Öğretmeni Adayı

Giriş

Bir milletin büyüklüğü, siyasi sınırlarıyla birlikte kültür varlıkları, zenginlikleri, milli birlik ve bütünlüğü ile ölçülür. Dışa açılan ve çağdaş dünyayı şekillendiren ekonomik, sosyal, teknolojik ve kültürel şartlara ayak uydurmaya çalışan günümüz Türkiye'sinde, milli kültürümüzün özünü teşkil eden Mevlana, Yunus Emre, Hacı Bektaşî Veli, Ahmet Yesevi, Nasreddin Hoca gibi değerlere sahip çıkılması; var olmanın, ayakta kalmanın, millet olarak varlığın korunmasının en önemli koşullarındandır (Dedebağı,2007). Bu nedenle değerlerimizin gelecek nesillere aktarılmasının, milli varlığımızın korunmasının teminatı olacağı ifade edilebilir. Bu değerlerden birisi de Nasreddin Hoca'dır. Nasreddin Hoca, Balkanlardan Orta Asya'ya kadar Türk-İslam etkisi altında kalmış milletlerin mizahi nesir anlatılarındaki başkahramanın adıdır.

“Hoca, ırkının ve ruhunun bir terkididir. O ırkını temsil eden bir semboldür. (...) Türk halkının kendine benzer olarak yarattığı bir tiptir. (...) Kaba saba yaratılışı, akliselimi, doğuştan gelen babacanlığı, gerçekliği, alaycı eğilimi ve şüpheciliği ile o, hakiki bir Türk'tür” (Topçu, 1989:347). Türk milletinin birçok meseleyi Nasreddin Hoca'nın dilinden, ağzından ifade etmekten hoşlanması, onun zekâsı ile meseleleri yargılaması, hükme bağlaması ve tenkit etmesi (Yıldırım, 1999) de bu durumun bir sonucudur denilebilir. İnsanlar tarafından bu denli sevilmesi Nasreddin Hoca'yı kültürel bir değer olarak günümüze kadar taşımıştır.

Nasreddin Hoca, yalnızca insanları güldüren, çocukları eğlendiren komik bir kişi değil, mizah unsuru ile birlikte düşünmeyi de ön plana çıkaran bir kişidir. O mizahı kullanırken toplumun aksayan yönlerine dikkat çekmeyi başlıca amaç edinmiştir. Nasreddin Hoca'nın bazen doğru kararlar vermeyen kadıları, bazen rüşvet alan yöneticileri, bazen de kişisel çıkarları için toplumsal değerlere aykırı davranışlar içinde olan sıradan insanların bu yönlerini mizah konusu yaparak, onlarla alay ederek, onları küçük düşürerek bir değerler sistemi oluşturmaya çalıştığı görülür. Çünkü onun

amacı; nükteleriyle olayları alaya ve hafife almak, insanları güldürmek, çocukları eğlendirmek olduğu kadar; insanları yönlendirmek, aydınlatmak, rehberlik etmek ve mesajlarını; insanları sıkmadan, onların duygu dünyasına hitap ederek vermektir. O tam bir halk eğitimcisidir. Her fıkrasının sonunda ders verici bir nokta vardır. Hemen hemen herkesin de onun fıkralarının sonunda “iyi bir ders vermiş olduğu” düşüncesine katılması, Nasreddin Hoca'nın eğitimci yönünü gösterir. O, fıkralarıyla yalnızca Türk halkı için eğitsel bir değer taşımakla kalmaz, fıkralarının dünyaya yayılmasıyla bütün insanlık için aynı işlevi yerine getirir (Dedebağı, 2007).

Nasreddin Hoca, hâtırası efsaneleşen bir halk filozofudur. Hoca, tarihî şahsiyeti yanında, folklor sahâsına girmiş, halk edebiyatına mâl olmuş bir zeka örneğidir. Onun bu özelliği zamanla daha da ün kazanarak sadece gülünüp geçilmeyerek çeşitli fikir ve sanat eserlerine ilham kaynağı olmaktadır. Halide Edip Adıvar'ın Ruh ve Maske (1945) adlı piyesi, Refik Gür'ün Nasreddin Hoca'nın Nükte Menşûrundan Işıklar (1959) isimli kitabı buna örnek olarak verilebilir (Tecer, 2005).

Nasreddin Hoca Fıkraları

Nasrettin Hoca fıkraları Türk kültürünü yansıtan güzel örneklerdir. Öğrenciler bu fıkralarla ne kadar çok karşılaşılırsa kültürümüzü o kadar çok tanıyacak ve seveceklerdir. Çünkü “Nasrettin Hoca, her şeyden önce düşüncesiyle, yaşantısıyla Türk'tür, Türk insanını temsil etmektedir” (Sakaoğlu, 1992:168).

Özdemir'in (2008:12-13) “ Nasreddin Hoca, Türk mizah belleğini ve bilgeliğini, yeni coğrafyalara ve medeniyetlere taşıyarak ölümsüzleşmiştir. Nasreddin Hoca fıkra külliyesi, insanlığın kültürel mirası ve belleğidir.” diye nitelendirdiği Nasrettin Hoca fıkraları Türkçe eğitiminde ve öğretiminde kullanılacak oldukça önemli malzemelerdir. Ayrıca bu fıkralar verdikleri mesajlar ile değerler eğitimi açısından da önem arz etmektedir.

Fıkralardaki mizah unsuru, fıkraların okunmasını ve dinlenmesini sağlayan en ilgi çekici özelliklerdendir. “Gülmek mizah yapıtları aracıılığıyla bağlanma ve iletişimin rolünü gerçekleştirir, insanlar arasında bağ kurar ve ‘sevimli yakınlık’ diye adlandırılacak çift yönlü bir akım sağlar. Gülmek aracılığıyla aradaki buzlar erir, resmiyet kalkar. Güldürmek bir ortaklık duygusu yaratır ve kendi aralarında insanların daha büyük bir hoşgörülle davranmalarına yol açar.” (Piliçkova, 1960:304). Bu yönüyle fıkraların;

insanların, iletişim kurmalarını ve rahatlamalarını sağlayan psikolojik bir yönünün olduğu da ifade edilebilir.

Fıkralar, içinde barındırdıkları çeşitli olaylarla, o günün sosyal hayatını yansıtan bir ayna rolü üstlenmektedir. Ancak fıkralar, tematik anlamda içlerinde yer verilmeyen olaylar ile de günümüze mesajlar verirler. Nasreddin Hoca fıkralarında “cinayet”, “kapkaç” ve “tecavüz” gibi konuların işlenmemiş olması, geçmiş ile günümüz toplum hayatı arasındaki farkı açık şekilde ortaya koymaktadır. Bu konuların fıkralarda ele alınmaması, o dönemde bu tür hâdiselerin olmadığına tabî ki kesin delil olamaz; ancak, bu tür olayların fıkralara girecek kadar yaygın olmadığına da bir göstergesidir (Şanlı, 2009).

Fıkralardaki ders, ahlak ve dinin kurallarıyla örtüşür. Fıkralarda, dine, devlete, geleneğe ve insan kişiliğine saygı esastır. Bu metinlerde bayağlık, müstehcenlik, sarhoşluk, ayıp ve küfür gibi unsurlara yer verilmez. Fıkraların genel havası iyimserdir. Fıkralarda “güldürme, düşündürme, şaşırtmaca, öğretme ve ilgiyi çekme” gibi özelliklerin hepsine rastlanır. Zaten fıkralarda asıl olan güldürmekten çok düşündürmektir. Hoca'nın etrafında dönen mizah ögesi “Hazırcevaplık; mantık dışı durum ve sözlere başvurma; güldürücü "durum" ve "sözler"; zıtlık; kelime oyunları; şaşırtıcı zekâ oyunları; ölümle alay; beklenmedik, akla gelmedik nedenler, ihtimaller ortaya atma, umulmadık, şaşırtıcı davranış ve sözler; şiir-mani; abartma; ima taşlama; çağrışım” (Tokmakçioğlu, 1981:76) gibi unsurlarla sağlanır. Öğretici unsurlardan oluşan fıkralarda sosyal eleştirinin en güzel örnekleri görülebilir. “O, Türk toplumunun özel yaşamı dâhil bütün yönlerini eleştirel bakışıyla aydınlatan, sansür edilemez bilgiler bilgesidir.” (Özdemir, 2010:34). Konuşma üslubuna dayanan fıkralarda süslü söz ve gereksiz ayrıntı yoktur. Zaman zaman konu gereği Arapça, Farsça kelimelere yer verilse de genelde halkın anlayacağı bir dil kullanılmıştır.

Fıkralarda gerçek hayata paralel zeki ve becerikli olanlar zamanla ve zemine uyma esnekliği gösterenler sonuçta kazançlı çıkar. Nasrettin Hoca hayatın akışı içinde problemler; çözerken düşünmeyi, olayları yorumlamayı, insanî değer ve zaafarla birlikte katlanmayı öğretir. “Akşehir gölünde sandal devrilse hangimizi kurtarırdın?” diye soran genç ve yaşlı eşlerinden yaşlısına “Sen biraz yüzme biliyorsun.” dediği fıkraları böyledir (Günay, 1990:101).

Nasreddin Hoca fıkralarının, çizgi roman halinde dil öğretiminde kullanılması ile öğrencilerden “iyi okuyamayanların okumalarını ilerletme, okuyan fakat yazmaktan hoşlanmayanları yazmaya teşvik etme, sınıfta

öğrencilerin tartışmaları için ortam yaratma ve Nasreddin Hoca karakteri kullanılarak toplumsal değerleri aktarma" (Tuncer, 1993:66) gibi fayda sağlanabilir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Türkçe öğretmeni adaylarının Nasreddin Hoca ile ilgili görüşlerinin belirlenmesidir.

Araştırmanın Yöntemi

Türkçe Öğretmeni adaylarının Nasreddin Hoca ile ilgili görüşlerini belirlemeye çalışan bu araştırma, nitel veri toplama tekniklerinden yararlanılarak gerçekleştirilen tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Bu modelde, araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez (Karasar, 2009: 77). Tarama araştırmalarının amacı genellikle araştırmanın konusu ile ilgili var olan durumun bir fotoğrafını çekerek bir betimleme yapmaktır (Büyüköztürk, vd., 2014). Bu çalışmada öğrencilerin Nasreddin Hoca'ya ilişkin bilgi düzeyleri olduğu gibi betimlenmeye çalışılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, bir devlet üniversitesinde öğrenim görmekte olan 17 Türkçe öğretmeni adayı oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilmiş Nasreddin Hoca ile ilgili yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Formda öğrencilere aşağıda verilen sorular yöneltilmiştir.

1. Nasreddin Hoca denilince aklınıza neler geliyor?
2. Nasreddin Hoca fıkralarından ilk aklınıza gelen en az 5 fıkranın adını yazınız.
3. Öğretmen olduğunuzda Nasreddin Hoca fıkralarını derslerde nasıl kullanabilirsiniz?

4. Nasreddin Hoca fıkraları sizce temel beceri alanlarından hangilerinin öğretiminde daha faydalı olur?
5. Temel beceri alanlarının öğretimine yönelik Nasreddin Hoca ile ilgili bir materyal tasarımı planlayınız.

Bulgular ve Yorumlar

Çalışmanın bu bölümünde verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgulara ve yorumlarına yer verilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda sorulan 5 soruya öğrenciler tarafından verilen cevaplar ayrı ayrı analiz edilmiştir.

1.Nasreddin Hoca

Öğrenciler tarafından “Nasreddin Hoca denilince aklınıza neler geliyor?” sorusuna verilen cevapların dağılımı Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Nasreddin Hoca

Nasreddin Hoca	f	Nasreddin Hoca	f
Fıkra	6	Zeki	1
Güldürürken düşündürme	6	Sarıklı bilge	1
Sivrihisar	5	Düşünür	1
Mizah	5	Tasavvuf	1
Kıssadan hisse	5	Milletin ruhu	1
Hazırcevap	4	Onur	1
Konya	4	Adalet	1
Göle maya çalma	3	Polyanna bakışı	1
Eşeğe ters binme	2		

“Nasreddin Hoca denilince aklınıza neler geliyor?” sorusuna verilen cevaplar içerik analiziyle analiz edildikten sonra “fıkra ile güldürürken düşündürme” f (6) kodları ilk sırada yer alırken “Sivrihisar, mizah ve kıssadan hisse” f (5) ikinci sırada yer almaktadır. Üçüncü sırada “hazır cevap ve Konya” f (4) yer bulmaktadır. Bunlardan başka göle maya çalma f (3) ile eşeğe ters binmeye f (2) de değinilmiştir. Daha nadir yer bulan cevaplar ise düşünür, zeki, sarıklı bilge f (1) olmuştur. İlgisiz kodlar ise “tasavvuf, milletin ruhu, onur, adalet, Polyanna bakışı”dır. Elde edilen bulgular dikkate alındığında Nasreddin Hoca’nın fıkra denildiğinde ilk akla

gelen isim olması, fıkralarının ve kendisinin nüktedan özelliği ile Hoca'nın yaşadığı yerde odaklanıldığı görülmektedir.

2. Nasreddin Hoca Fıkraları

Öğrenciler tarafından "Nasreddin Hoca fıkralarından ilk aklınıza gelen en az 5 fıkranın adını yazınız." sorusuna verilen cevapların dağılımı Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Nasreddin Hoca Fıkraları

Fıkra Adı	f	Fıkra Adı	f
Kazan doğurdu	14	Eşeğe ters binmek	3
Göle maya çalmak- tutarsa	12	Bindiği dalı kesmek	3
Parayı veren düdüğü çalar	10	Tavşanın suyunun suyu	2
Ye kürküm ye	9	Timur ve fil	2
Kedi ciğeri yedi	8	Yorgan gitti kavga bitti	2
İpe un sermek	5	Mum ateşiyle pişen yemek	1
		Düğün baklavası	

"Nasreddin Hoca fıkralarından ilk aklınıza gelen en az 5 fıkranın adını yazınız?" sorusuna verilen cevapların bulguları sırasıyla "kazan doğurdu f (14), göle maya çalmak-ya tutarsa f (12), parayı veren düdüğü çalar f (10), ye kürküm ye f (9) ve kedi ciğeri yedi f (8)" isimli fıkralardır. Bunlardan başka ipe un sermek f (5), eşeğe ters binmek, bindiği dalı kesmek f (3), tavşanın suyunun suyu, timur, yorgan gitti kavga bitti f (2) ile mum ateşiyle pişen yemek ve düğün baklavası f (1) adlı fıkralar ilk akla gelenlerde yer bulmaktadır.

3. Fıkraların Derslerde Kullanımı

Öğrenciler tarafından “Öğretmen olduğunuzda Nasreddin Hoca fıkralarını derslerde nasıl kullanabilirsiniz?” sorusuna verilen cevapların dağılımı Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3: Fıkraların Derslerde Kullanımı

Fıkraların Alanı	Kullanım f	Fıkraların Alanı	Kullanım f
Eğlendirme	8	Kalıcı öğrenme	2
Gülerken düşündürme	7	Yorum gücü geliştirme	2
Dikkat toplama	4	Genel kültür geliştirmede	1
Milli kültür aktarımı	4	Animasyon- Çizgi film	1
Değerler aktarımı	3	Düşünmedim	1
Deyim ve atasözü öğretimi	3		

Türkçe öğretmeni adaylarına yöneltilen “Öğretmen olduğunuzda Nasreddin Hoca fıkralarını derslerde nasıl kullanabilirsiniz?” sorusuna verilen cevaplar analiz edildiğinde öğrencilerin eğlenceli zaman geçirmesi f (8) ilk sırada, gülerken düşünceleri f (7) ikinci sırada yer almaktadır. Bunlardan başka dikkat toplamada f (4), milli kültür aktarımında f (4), değerler aktarımında f (3), deyim ve atasözlerini öğretirken f (3), kalıcı öğrenme için f (2), yorum gücü geliştirirken f (2) ya da genel kültürlerini geliştirmede f (1) faydalanacaklarını düşünmektedirler. Öğretmen adayları içerisinde bu konuyu düşünmediğini söyleyen bir aday ile fıkraların animasyonunu-çizgi filmi yapacağını söyleyen bir başka aday da bulunmaktadır. Bulgular dikkate alındığında öğretmen adaylarının daha çok öğrenci odaklı olmaları ve öğretmeyi ilke edinmiş olmaları dikkat çekmektedir. Bundan başka milli ve manevi değerlerin aktarımı ile ilgili kodların da yer bulması adayların kültür ve değerlerimize önem verdiklerini göstermektedir.

4. Fıkraların Temel Dil Becerilerine Uyumu

Öğrenciler tarafından “Nasreddin Hoca fıkraları sizce temel beceri alanlarından hangilerinin öğretiminde daha faydalı olur?” sorusuna verilen cevapların dağılımı Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4:Fıkraların Temel Dil Becerilerine Uyumu

Temel Alanı	Beceri f	Diğer	f
--------------------	-----------------	--------------	----------

Okuma	11	Ahlak	2
Dinleme	10	Dürüstlük	1
Konuşma	9	Mesaj verme	1
Yazma	7	Çok boyutlu düşünme	1

“Nasreddin Hoca fıkraları sizce temel beceri alanlarından hangilerinin öğretiminde daha faydalı olur?” sorusuna verilen cevapların analizinde sırasıyla en çok okuma f (11), dinleme f (10), konuşma f (9) ve yazma f (7) becerileri yer almaktadır. Bundan başka ahlak f (2), dürüstlük, mesaj verme ve çok boyutlu düşünme f (1) gibi cevaplar da bulunmaktadır. Öğretmen adayları fıkralardan öncelikle okutma ve dinletme şeklinde sonrasında ise konuşma ve yazma şeklinde faydalanacaklarını düşünmektedirler.

5. Nasreddin Hoca İle İlgili Materyal Tasarımı

Öğrenciler tarafından “Temel beceri alanlarının öğretimine yönelik Nasreddin Hoca ile ilgili bir materyal tasarımı planlayınız” sorusuna verilen cevaplar Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5: Nasreddin Hoca ile ilgili Materyal Tasarımları

Materyal tasarımları
1. Nasreddin Hoca fıkralarının yazılı olduğu tabletlerle Hocanın <i>resminin</i> olduğu bir <i>yapboz</i> hazırlanabilir. Öğrencilerden fıkraların hangi <i>deyime</i> karşılık geldiğini bulmaları istenir. Tabloda yazılı olan deyim üzerine uygun fıkra yerleştirilir. Tablo tamamlandığında Hoca’nın resmi çıkar.
2. Nasreddin Hoca <i>maketi</i> kürklü ve kürksüz olarak gereken yerlerde sunulmak için hazırlanır.
3. Futbol karşılaşması materyali: sınıf içerisinde iki takım oluşturulur. Futbolcu <i>figürlerin</i> içerisine Nasreddin Hoca hikâyeleri yerleştirilir. Öğrencinin her seçtiği futbolcudaki hikâye ve <i>fıkrayı yorumlaması</i> istenebilir.
4. Bir kâğıda Nasreddin Hoca’nın fıkraları yazılır <i>deyim veya atasözlerinden</i> hangisine uygun olduğu sorulur.

5. Nasreddin Hoca fıkralarında geçen insani kavramların bulunup *hikâyenin tamamlanması* istenir.

6. Nasreddin Hoca hikâyelerinde *gerçek anlam - mecaz anlam* öğretimiyle ilgili fon karton ve zarflarla oluşturulan bir materyal tasarımı yapılabilir.

7. Fıkralarından yola çıkarak *gerçek anlam- mecaz anlam* konusunu ele alan bir materyal hazırlanabilir. Fıkraları betimleyen *görsellerle* materyal desteklenebilir.

8. Fıkralarında *atasözü, deyimler* konusu ele alınarak kartonlar yardımıyla materyal tasarlanabilir.

9. Öğrencilerden fıkralardan birkaç tanesini *canlandırmaları* istenir. Sınıfın iyi-kötü değerlerimizi göz önünde bulundurarak değerlendirmesi istenir.

10. Fıkraları ile ilgili *resimler çizilip* sonrasında bir *yapboz* hazırlanır. Öğrencilerden uygun olan yapbozla fıkrayı *eşleştirmeleri* istenir.

11. Fon kartonuna Hoca'nın fıkralarından birinin temsilen *resmi* ortalayarak yapıştırılır. Çocuklardan *yorumlamaları* istenir. Resmin altına fıkranın ismi yazılır. Her kelimedede her harfi büyük puntolu yazılır üstü kapatılır numaralandırılır. Öğrencilere numaralar dağıtılır seçtiklerinin soruları cevaplandırılır. Her numara açtırılır.

12. Kartona fıkraları yazıp küçük kartonlara da fıkraların isimleri yazılıp öğrencilerden *eşlerini bulmaları* istenir.

13. Bir adet *sarı* yaparak içine fıkralar yerleştirilir. Her ders 1 adet seçilip anlatılır. Arka fona gülen Nasreddin *hoca figürü* yerleştirilir.

14. Fon kâğıtlarının üzerine Nasreddin Hoca'da geçen *atasözleri ve deyimleri* içeren bir zemin oluşturulur. Önce Hoca'ya ait fıkralar anlatılır. Sonrasında öğrencilerden fıkrada geçen atasözü ve deyimleri bulmaları istenir.

15. Bir *kazan* alınıp eğitici materyal tasarlanır. Kazana *eş ve zıt anlamlı kelimeler* yerleştirilerek öğrencilere sırasıyla *çektikleri*

kelimenin zıt anlamlısını söylemesi istenir.

16. Fıkraların *resimleri tangram* şeklinde kesilerek sınıf içerisinde sırayla açılıp *hatırlama ve tamamlama* kullanılabilir.

17. Bir düzleme *deyim ve atasözleriyle* ilgili *resimler* yapıştirılarak *hafıza oyunu* tasarlanabilir.

Tablo 6: Nasreddin Hoca materyal tasarımları

Malzeme	f	Konu	f	Etkinlik türü	f
Görseller	7	Deyim ve atasözleri	5	Hafıza oyunu	2
Maket	5	Gerçek-mecaz anlam	2	Eşleştirme	2
Yapboz	2	Eş-zıt anlam	1	Yorumlama	2
				Hikâye tamamlama	1
				Canlandırma	1

“Temel beceri alanlarının öğretimine yönelik Nasreddin Hoca ile ilgili bir materyal tasarımı planlayınız.” sorusuna verilen cevapların analizinde öğretmen adaylarının materyal kullanımında görsele f (7), makete f (5) ve yapboza f (2) önem verdikleri belirlenmiştir. Materyallerinde konu olarak deyim ve atasözlerinin öğretimi f (5), gerçek-mecaz anlam öğretimi f (2) ve eş-zıt anlam öğretimi yer almaktadır. Ayrıca bu materyallerde yorumlama f (2), eşleştirme f (2), hafıza oyunu f (2), hikâye tamamlama ve canlandırma gibi etkinlikler yaptıracağı bulgularına ulaşılmıştır. Sorulan soruya verilen cevaplardan Türkçe öğretmeni adaylarının hızlı ve ilgi çekici materyaller tasarlayabildikleri, bu materyali tasarlarken görsellerle bütünleştirilmesine dikkat ettikleri, konu anlamında belirli konulara odaklandıkları ve eğlenceli şekilde tasarımlarını sunacakları çıkarımı yapılabilir.

Sonuç ve Tartışma

Türkçe öğretmeni adaylarının Nasreddin Hoca ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi ve incelenmesi amaçlanan bu çalışma sonucunda Türkçe

öğretmeni adaylarının Nasreddin Hoca denilince ilk olarak “fıkra, güldürürken düşündürme, Sivrihisar, mizah, kıssadan hisse, hazır cevap, Konya” cevaplarını verdikleri görülmüştür. Bu cevaplardan Nasreddin Hoca’nın fıkraları ile özdeşleşmiş olduğunu, fıkralarından ayrı düşünülmemeyeceğini ve fıkra denilince akla Nasreddin Hoca’nın geldiğini de ifade edebiliriz.

Türkçe öğretmeni adaylarının Nasreddin Hoca fıkralarından ilk akıllarına gelenler ise “Kazan doğurdu, Göle maya çalmak-Ya tutarsa, Parayı veren düdüğü çalar, Ye Kürküm Ye ve Kedi ciğeri yedi” fıkraları olmuştur.

Öğretmen adayları fıkralardan ders anlatımında öncelikle okuma ve dinleme beceri alanlarından daha sonra konuşma ve yazma alanlarından faydalanacaklarını belirtmişlerdir. Ayrıca fıkraları derslerde eğlenceli vakit geçirme ve güldürürken düşündürme, kültür ve değer aktarımında, dikkat toplama, deyim ve atasözü öğretimi ve yorum gücü kazandırma amacıyla kullanabileceklerini ifade etmişlerdir.

Duran’ın (2012) ilköğretim beşinci sınıflarla yaptığı çalışmada öğrencilerin, Nasreddin Hocayı, “komik, eşeğe ters binen hazırcevap ve bilgili” olarak tanımladıklarını ancak Nasreddin Hoca’yı, “yalancı ve hilekâr” olarak tanımlayan öğrenci sayısının da azımsanmayacak oranda olduğunu belirtmiştir. Ayrıca öğrencilerin Nasreddin Hoca’yı onda olmayan bu özelliklerle tanımlamalarını ilginç bulmuştur.

Yüz yirmi dört Nasrettin Hoca fıkrasını yaratıcı düşünceyi geliştirme bakımından inceleyen Temizkan (2011:219) fıkraların yaratıcı düşüncenin özelliklerini yansıttığı sonucuna ulaşarak, “...öğrencilerin Türkçe derslerinde bu fıkralarla karşılaşmalarının sağlanması hem eğlenme ve gülmeyi hem de yaratıcı düşünmenin özelliklerinin tanınmasını ve günlük hayata uygulanmasını sağlayacaktır.” şeklinde öneride bulunmuştur. Öğretmen adaylarının fıkraları derslerde, eğlenceli vakit geçirme ve güldürürken düşündürme, kültür ve değer aktarımında, dikkat toplama, deyim ve atasözü öğretimi ve yorum gücü kazandırma amacıyla kullanabileceklerini ifade etmeleri Temizkan’ın (2011) çalışmasında ulaştığı sonuçlarla uyumludur denilebilir.

Türkmen (2008), “Türkçenin Söz Varlığında Nasrettin Hoca’nın Yeri” adlı çalışmasında, Nasrettin Hoca’nın Türkçenin söz varlığında önemli bir yeri ve etkisi olduğunu ayrıca bu deyimlerin bir kısmı Hoca’nın fıkralarından kısılarak oluştuğunu ve bir kısmında da var olan deyimlerin Nasreddin Hoca fıkralarında kullanılarak yaygınlık kazanmış olabileceğini göz önünde tutmak gerektiğini belirtmiştir. “El Elin Eşeğini Türkü Söyleyerek Arar.” ve

“Parayı Veren Düdüğü Çalar.” atasözlerine de Hoca kaynaklık etmektedir. Sonuç olarak Türkçenin söz varlığına (en az) otuz altı deyim ve iki atasözü kazandıran Nasreddin Hoca’nın Türkçedeki mührünün açıkça görüldüğünü, etkisinin hissedildiğini ifade etmiştir.

Söz varlığımıza olan katkıları sebebi ile Nasreddin Hoca’nın gelecek nesillerimize tanıtılması dilimizin devamlılığı ve kültürel değerlerimizin aktarımı açısından önemli görülmektedir. Bu aktarımda en büyük vazife öğretmenlere düşmektedir. Bu açıdan henüz öğretmen adayı olan Türkçe öğretmenliği öğrencilerinin, Nasreddin Hoca gibi kültürel değerlerimiz hakkındaki görüşlerini belirlemek ve varsa yanlış bilgilerini düzeltmek bu noktada büyük önem arz etmektedir. Çünkü kültürel değerlerimizden biri olan Nasrettin Hoca fıkralarının Türkçe derslerinde etkili bir şekilde işlenebilmesi öğretmenlerimize bağlıdır. Ayrıca Türkçe dersleri değerler eğitiminin verilebileceği en uygun ders olarak görülmektedir (Duran, 2012) ve bu nedenle Türkçe öğretmenlerinin bu değerler ile ilgili görüşleri ve bilgileri büyük önem taşımaktadır.

Kaynakça

- Büyüköztürk, Ş. Demirel, F. ve diğerleri (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Dedebaşı, H. (2007). *Nasreddin Hoca fıkralarının eğitim yönünden değerlendirilmesi (Yüksek lisans tezi)*. Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.
- Duran, E. (2012). İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin Nasreddin Hoca ve Keloğlan’a ilişkin bilgi ve algı düzeylerinin incelenmesi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, p.371-384.
- Günay, U. (1990). *I.Milletlerarası Nasreddin Hoca Sempozyumu (15-17 Mayıs) Bildirileri*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları. (99-104)
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Özdemir, N. (2010). Mizah, eleştirel düşünce ve bilgelik: Nasreddin Hoca. *Millî Folklor*, 87, 27-40.
- Özdemir, N. (2008). Kültürel ekonomik imge olarak Nasreddin Hoca. *Milli Folklor*, 77, 11- 20.
- Piliçkova, S. (1990). “İnsanın Günlük Hayatında Mizahın Önemi ile Görevi ve Makedonya’da Yaşayan Türkler Arasında Nasreddin Hoca Fıkralarının Temel Özellikleri”. *I.Milletlerarası Nasreddin Hoca*

- Sempozyumu (15-17 Mayıs) Bildirileri*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları. (303-316)
- Sakaoğlu, S. (1992). *Türk fıkraları ve Nasreddin Hoca*. Konya: Selçuk Üniversitesi Yayınları.
- Sinan, A.T. (2001). *Türkçenin deyim varlığı*. Malatya: Kubbealtı Yay.
- Şanlı, İ. (2009). Nasreddin Hoca Fıkralarında Kültürel Unsurlar. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 261-272.
- Tecer, A. K. (2005). *Nasreddin Hoca Kitabı* (Haz. M. Sabri Koz). İstanbul: Kitabevi.
- Tekşan, K. (2012). Türkçe dersi öğrenme alanları açısından Nasrettin Hoca fıkralarının kullanılabilirliği. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(17) s. 271-287
- Temizkan, M. (2011). Türkçe Öğretiminde Yaratıcı Düşünmeyi Geliştirme Bakımından Nasreddin Hoca Fıkraları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(16), 195-223.
- Tokmakçioğlu, E. (1981). *Bütün Yönleriyle Nasrettin Hoca*. Ankara: KB Yay.
- Topçu, S. (1989). Nasreddin Hoca Fıkralarında Mizah Anlayışının Psikolojik ve Tasavvufi Kaynakları, *I. Milletlerarası Nasreddin Hoca Sempozyumu Bildirileri*. Ankara: Kültür Bakanlığı Halk Kültürünü Araştırma Dairesi Yayınları: 131.
- Tuncer, N. (1993). *Çizgi roman ve çocuk*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayını.
- Türkmen, S. (2008). Türkçenin söz varlığında Nasreddin Hoca'nın yeri. *Karadeniz Araştırmaları*, 5(17), 153-1592.
- Yıldırım, D. (1999). *Türk Edebiyatında Bektâşi Fıkraları*. Ankara: Akçağ Yay.